SAŅEMTS
Latvijas Republikas Saeimā
Datums 12.10.2026. plkst. 09:23
Reģ. nr. 2/2718-14/26
Elektroniski parakstīts
ULDIS APSĪTIS
Laika zīmogs: 12.10.2026 08:52:01

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

PERSONU DATU APSTRĀDES DEPARTAMENTS
Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3, Rīga, LV-1026, Latvija; tālr.: 67829701; fakss: 67829703; e-pasts: pdad@pmlp.gov.lv

Rīgā

12.10.2026 Nr. 24/14-25/2202/N

Uz 08.10.2026. Nr. 142.4.5-17-14/26

Latvijas Republikas Saeimas
sekretāra biedrei A.Ņenaševai

Par informācijas sniegšanu

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) Personu datu apstrādes departamentā (turpmāk – Departaments) saņemts izskatīšanai Latvijas Republikas Saeimas (turpmāk – Saeima) sekretāra biedres A.Ņenaševas 2026. gada 8. oktobra pieprasījums Nr. 142.4.5-17-14/26 „Par datu pārbaudi", kuram pielikumā pievienoti kolektīvā iesnieguma parakstītāju dati, kopā 10 528 personas kodi.

Pieprasījumā informējat, ka Saeima ir saņēmusi kolektīvo iesniegumu par iniciatīvu "Par drošību Latvijas mežos un lāču populācijas ierobežošanu".

Pieprasījumā, pamatojoties uz Saeimas kārtības ruļļa 131.^{4} panta pirmo daļu, Saeima lūdz Pārvaldi izvērtēt iesniedzēja sniegtos datus, pārbaudot, vai parakstīšanas brīdī parakstītāji ir bijuši Latvijas Republikas pilsoņi, kuri sasnieguši 16 gadu vecumu (Saeimas kārtības ruļļa 131.^{3} panta 1. daļa), lai varētu konstatēt, vai leģitīmo iniciatīvas parakstītāju skaits ir ne mazāk kā 10 000.

Atbildot uz Saeimas pieprasījumu, Departaments ir sagatavojis datus no Fizisko personu reģistra un nosūta tos uz Saeimas oficiālo elektronisko adresi, ievērojot personas datu aizsardzības obligātās tehniskās un organizatoriskās prasības.

Informējam, ka Departaments atbilstoši Saeimas pieprasījumā norādītajiem kritērijiem ir pārbaudījis informāciju par kolektīvā iesnieguma parakstītāju datiem pēc Fizisko personu reģistra datiem uz 2026. gada 9. oktobri.

Papildus informējam, ka no 10 528 apstrādātajiem personas kodiem pēc Fizisko personu reģistra datiem 82 personas neatbilst parakstītāja statusam, savukārt 4 personas kodi netika identificēti.

Saņemot datus no Departamenta, Saeimai jānodrošina Departamenta izsniegto personas datu aizsardzība atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 27. aprīļa regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) nosacījumiem, tajā skaitā, šīs regulas 5. panta 1. punkta b) un e) apakšpunktā noteikto pienākumu izpilde – personas dati tiek vākti konkrētos, skaidros un leģitīmos nolūkos, un to turpmāku apstrādi neveic ar minētajiem nolūkiem nesavienojamā veidā [..]. Personas dati tiek glabāti veidā, kas pieļauj datu

subjektu identifikāciju, ne ilgāk kā nepieciešams nolūkiem, kādos attiecīgos personas datus apstrādā [..].

Pielikumā: šifrēts datu fails.

Direktors U.Apsītis

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Keirāne, 67829712
ineta.keirane@pmlp.gov.lv

LR Saeimai
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1811

Kaspara Lūša
personas kods
adrese:

KOLEKTĪVAIS IESNIEGUMS

2026.gada 19.maijā platformā ManaBalss.lv tika uzsākta Latvijas pilsoņu parakstu vākšana iniciatīvas "Par drošību Latvijas mežos un lāču populācijas ierobežošanu" atbalstam (https://manabalss.lv/i/4123). Līdz 2026.gada 7.oktobra plkst. 12:20 iniciatīvu parakstīja 10 528 atbalstītāji. Savāktie paraksti liecina par iniciatīvas aktualitāti un nozīmību Latvijas pilsoņu vidū.

Lūdzu LR Saeimu izskatīt iepriekšminēto iniciatīvu un rast risinājumu.

Nekontrolēts brūnā lāča (Ursus arctos) populācijas pieaugums apstākļos, kur dzīvniekam nav dabisko ienaidnieku, ir radījis nopietnu konfliktu starp dabas aizsardzību un sabiedrības drošību. Mēs nedrīkstam gaidīt pirmo traģisko negadījumu, lai sāktu rīkoties.

Zinātniskie dati apstiprina strauju populācijas pieaugumu un tās izplešanos jaunās teritorijās:

–pētījums "Lāču monitorings 2023–2025": jaunākie dati (2025. gada apkopojums) liecina, ka Latvijā uzturas jau aptuveni 190 lāči. Tas ir būtisks pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, kad skaits tika lēsts ap 60–70 īpatņiem.

–ģenētiskais monitorings: pētnieki izmanto molekulārās ģenētikas metodes, lai precizētu populācijas struktūru. Konstatēts, ka lāči Latvijā vairs nav tikai "migranti", bet šeit veiksmīgi vairojas (konstatētas lācenes ar 1–4 mazuļiem).

– populācijas blīvums: augstākais lāču blīvums fiksēts Ziemeļlatvijā (Salacgrīvas, Viļķenes pagastos), taču suga strauji izplatās arī citviet, tostarp jau fiksēta Kurzemē.

Datu avots: detalizētus pārskatus var atrast LVMI "Silava" mājaslapā https://www.silava.lv/petnieciba/petijumi/lacu-monitorings-2023-2025. [https://www.medibam.lv/uzzini-cik-latvija-sobrid-ir-lacu-monitoringa-dati-rada-butisku-populacijas-pieaugumu/, https://retv.lv/daba/cik-drosi-sobrid-ir-pastaigaties-pa-latvijas-meziem/, https://jauns.lv/raksts/zinas/621309-vai-un-kad-latvija-saks-medit-lacus-ar-kepainiem-jamacas-sadzivot, https://www.latma.lv/latvija-lacu-klust-vairak-ko-rada-jaunakie-monitoringa-dati/, https://www.silava.lv/images/Petijumi/2023-Lacu-monitorings/2024-Lacu-monitorings-Parskats.pdf, https://www.silava.lv/petnieciba/petijumi/lacu-monitorings-2023-2025]

Mediju ziņas kalpo kā pierādījums tam, ka lāči arvien biežāk nonāk konfliktā ar cilvēku un viņa saimniecisko darbību:

–dravu postījumi un kompensācijas (2024. gads): dabas aizsardzības pārvalde

SAŅEMTS
Latvijas Republikas Saeimā
Datums 07.10.2026. plkst. 13:55
Reģ. nr. 3/1792-14/26
Elektroniski parakstīts
KASPARS LŪSIS
Laika zīmogs: 07.10.2026 13:35:58

(DAP) ziņojusi par tūkstošiem eiro lielām kompensācijām, kas izmaksātas biškopjiem par lāču nodarītajiem zaudējumiem.

– lāči Vidzemē un pierobežā (2025. gads): LSM ziņojis, ka lāči Vidzemē kļuvuši par ikdienu un iedzīvotāji ar piesardzību dodas mežā. Kārķu pagastā rīkoti īpaši pasākumi iedzīvotāju izglītošanai pieaugošā sastapšanās riska dēļ.

– uzbrukumi mājdzīvniekiem (2025. gads): fiksēti gadījumi, kur lāči sāk plēst lopus (zirgus, govis, aitas) un graut dravas ne tikai pierobežā, bet plašākā teritorijā.

– draudi drošībai (2026. gads): Delfi un ReTV ziņojuši par sabiedrības satraukumu saistībā ar lāču skaita dubultošanos un nepieciešamību mainīt cilvēku uzvedību, jo "tas vairs nav stāsts par retu viesi". [https://www.tvnet.lv/8035016/divi-biskopji-par-lacu-nodaritajiem-zaudejumiem-sanems-vairak-neka-4300-eiro-kompensaciju, https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/13.07.2025-laci-vidzeme-klust-par-ikdienu-saimnieki-uzmana-bisu-dravas-un-ar-piesardzibu-dodas-meza.a606619/, https://www.lsm.lv/raksts/dzive-stils/vide-un-dzivnieki/21.09.2025-eksperti-lacu-skaits-latvija-turpinas-augt.a615227/, https://tv3.lv/dzivesstils/dzivnieki/lacis-latvija-atgriezies-uz-paliksanu-ka-sadzivot-ar-lielako-meza-pleseju/, https://www.medibam.lv/tag/lacu-uzbrukumi/, https://retv.lv/daba/cik-drosi-sobrid-ir-pastaigaties-pa-latvijas-meziem/, https://www.delfi.lv/campus/56036786/vide/120111494/tas-vairs-nav-stasts-par-retu-viesi-eksperti-nosauc-lacu-skaitu-latvijas-mezos]

Prasība pēc populācijas ierobežošanas balstās uz šādiem argumentiem:

– agresijas risks: lācis ir lielākais un spēcīgākais Latvijas plēsējs. Sastapšanās ar lāču māti un mazuļiem vai pārsteigtu tēviņu var beigties traģiski. Iedzīvotāji reģionos (īpaši Vidzemē un Latgalē) ziņo par situācijām, kur lāči nebaidās no trokšņa, tehnikas vai pat mēģinājumiem tos aizdzīt.

– dabiskās bijības zudums: lāči arvien biežāk tiek novēroti apdzīvotu vietu tuvumā, viensētās un dārza mājiņās. Dzīvnieki vairs neizvairās no cilvēka klātbūtnes un trokšņiem, kas liecina par to, ka populācijas blīvums ir pārsniedzis ekosistēmas un sabiedrības tolerances robežas.

– tiesības uz drošu vidi: saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 111. pantu, valstij ir pienākums aizsargāt cilvēku veselību. Situācija, kurā iedzīvotāji baidās veikt saimniecisko darbību savā īpašumā (biškopība, ogu/sēņu vākšana, mežistrāde) vai pārvietoties meža apvidos, liecina par valsts nespēju garantēt personu drošību.

– saimniecisko krīzi: biškopjiem lāču postījumi ir kļuvuši par ikdienu. Daudzas dravas tiek pilnībā iznīcinātas, un pašreizējais kompensāciju mehānisms nesedz ieguldīto darbu un zaudēto ģenētisko materiālu. Tāpat tiek apdraudēta lopkopība un mežizstrādes darbinieku drošība.

– kontroles mehānismu trūkums: pašreizējā sistēma, kas paredz tikai atsevišķu "problēmdzīvnieku" pārvietošanu vai likvidēšanu pēc ilgstoša saskaņošanas procesa, ir neefektīva un novēlota. Ir nepieciešams preventīvs populācijas kontroles mehānisms, kas ietver medību limitu noteikšanu atbilstoši reālajam populācijas pieaugumam, kā tas tiek praktizēts kaimiņvalstīs (piemēram, Igaunijā).
Mēs piedāvājam ieviest trīs līmeņu risinājumu pakotni: likumdošanas grozījumus,

operatīvās rīcības algoritmus un ilgtermiņa populācijas apsaimniekošanas stratēģiju.

Likumdošanas grozījumi:

–grozījumi "Sugu un biotopu aizsardzības likumā": iekļaut skaidrāku definīciju izņēmumiem (atbilstoši ES Biotopu direktīvas 16. pantam), kas ļauj atkāpties no stingrās aizsardzības ne tikai tad, kad ir nodarīts "nopietns kaitējums", bet arī preventīvi – sabiedrības drošības interešu vārdā. Likumā jānostiprina cilvēka dzīvības un veselības prioritāte pār sugas aizsardzību situācijās, kurās nav pieejama cita efektīva alternatīva.

–grozījumi "Medību likumā": pārskatīt lāča statusu, klasificējot to kā "limitēti medījamu sugu". Tas nenozīmē nekontrolētas medības, bet gan sistēmas izveidi, kurā Valsts meža dienests (VMD) sadarbībā ar zinātniekiem (LVMI "Silava") nosaka ikgadēju izņemšanas kvotu (līdzīgi kā vilkiem un lūšiem vēsturiski), lai uzturētu dzīvnieku dabisko bijību pret cilvēku.

Šobrīd lēmuma pieņemšana par bīstama lāča likvidēšanu prasa nedēļas vai mēnešus. Risinājums paredz ieviest "Sarkano pogu":

–decentralizēta lēmumu pieņemšana: deleģēt tiesības pieņemt lēmumu par tiešu apdraudējumu radoša lāča likvidēšanu reģionālajām VMD nodaļām vai speciāli izveidotai operatīvajai grupai, negaidot rīkojumu no galvaspilsētas.

–skaidri rīcības kritēriji: definēt situācijas (piemēram, lācis atkārtoti ienāk pagalmos, nebaidās no trokšņa, rāda agresijas pazīmes), kurās rīcība ir tūlītēja. Pašreizējā mēģināšana "pārmācīt" vai "pārvietot" lāčus ir dārga, neefektīva un bieži vien tikai pārvirza problēmu uz citu pagastu.

–pašvaldību iesaiste: piešķirt vietējām pašvaldībām tiesības pieteikt ārkārtas populācijas regulēšanas nepieciešamību konkrētā teritorijā, ja saņemts kritisks iedzīvotāju sūdzību skaits.

Mēs piedāvājam pārņemt Igaunijas veiksmīgo pieredzi, kur lāču populācija ir daudzkārt lielāka, bet konfliktu skaits tiek veiksmīgi kontrolēts ar regulētām medībām:

–limitētas medības kā prevencija: Igaunijas piemērs rāda, ka regulētas medības nav sugas iznīcināšana, bet gan "skološana". Dzīvnieki, kuriem ir pieredze ar cilvēku kā potenciālu apdraudējumu, instinktīvi izvairās no apdzīvotām vietām.

–populācijas zonējums: noteikt teritorijas ar augstu iedzīvotāju un saimnieciskās darbības (dravas, mājlopi) blīvumu, kurās lāču klātbūtne tiek uzskatīta par nevēlamu un kurās kontrole tiek veikta stingrāk.

Modernizēt lāču uzskaiti, lai lēmumi nebūtu balstīti uz pieņēmumiem, bet faktiem:

–vienota ziņošanas platforma: izveidot mobilu lietotni vai interaktīvu karti iedzīvotājiem, kurā fiksēt lāču novērojumus un postījumus reāllaikā. Tas ļaus precīzi noteikt "karstos punktus", kur nepieciešama tūlītēja regulēšana.

–ģenētiskais monitorings: turpināt un paplašināt LVMI "Silava" pētījumus, lai precīzi noteiktu lāču skaitu un izcelsmi (vietējie vai migrējošie), nodrošinot, ka regulēšana neapdraud sugas ģenētisko ilgtspēju.

Līdztekus kontrolei, valstij ir jānodrošina atbalsts tiem, kas cieš no plēsējiem:

–kompensāciju mehānisma reforma: padarīt kompensāciju saņemšanu par bišu saimju un lopu postījumiem vienkāršāku un ātrāku, sedzot ne tikai tiešos zaudējumus, bet arī negūto peļņu.

–aizsardzības līdzekļu līdzfinansējums: valsts programmas izveide biškopjiem un lauksaimniekiem žogu un efektīvu atbaidīšanas sistēmu iegādei.
Galvenais ieguvums: lāči atkal kļūs par uzmanīgiem meža dzīvniekiem, mazinot nejaušu, bīstamu sastapšanos risku. Vecāki varēs bez bailēm laist bērnus rotaļāties pagalmos. Tiks ievērots Satversmē nostiprinātais valsts pienākums aizsargāt cilvēka veselību un dzīvību un nodrošināt drošu un paredzamu vidi dzīvošanai un attīstībai visā Latvijas teritorijā.

Tiesiskais taisnīgums: sabiedrība iegūs pārliecību, ka valsts prioritāte ir pilsoņu aizsardzība, nevis akla starptautisko konvenciju ievērošana, neņemot vērā vietējos apstākļus. Tas stiprina uzticību valsts varai un likumam.

Psiholoģiskais komforts: lauku iedzīvotājiem, sēņotājiem, ogotājiem un meža strādniekiem tiks atgriezta drošības sajūta. Pašlaik pieaugošā lāču klātbūtne rada pastāvīgu trauksmi, kas negatīvi ietekmē dzīves kvalitāti reģionos.

Populācijas ierobežošana ļaus stabilizēt šo nozaru darbību:

-Biškopība - lāči ir galvenais drauds dravām. Pat viena lāča vizīte var iznīcināt gadiem veidotu bišu saimniecību, un pašreizējās kompensācijas bieži vien nesedz ne ieguldīto darbu, ne negūto peļņu. Regulēta populācija nozīmē mazāku spiedienu uz dravām un zemākas izmaksas aizsardzības pasākumiem (elektrogans, žogi).

-Lopkopība un laukkopība - pieaugot lāču skaitam, pieaug uzbrukumi lopiem un postījumi kukurūzas vai graudaugu sējumos. Kontrolēta populācija mazinās šos riskus, padarot lauksaimniecisko ražošanu prognozējamāku.

-Mežsaimniecība - meža darbinieku drošība ir kritiska. Darbu pārtraukšana lāču klātbūtnes dēļ rada dīkstāves un zaudējumus. Ieguvums ir nepārtraukta un droša mežizstrādes un meža atjaunošanas procesu norise.

Populācijas regulēšana nāk par labu arī pašai dabai: lācis kā visēdājs un liels plēsējs ietekmē citu sugu (stirnu, briežu, aļņu teļu) izdzīvošanu. Pārmērīgs lāču blīvums var radīt nelīdzsvarotību vietējā ekosistēmā.

Sabiedrības atbalsts dabas aizsardzībai: ja dabas aizsardzība sāk apdraudēt cilvēku un viņa iztiku, sabiedrības attieksme pret dabas aizsardzības idejām kopumā kļūst negatīva. Ieviešot samērīgumu, tiek saglabāts iedzīvotāju atbalsts dabas daudzveidības saglabāšanai ilgtermiņā – cilvēki ir ar mieru sadzīvot ar dabu, ja tā nav bīstama viņu dzīvībai.

Ieviešot populācijas kontroli, Latvija beidzot sinhronizēs savu politiku ar kaimiņvalstīm, īpaši Igauniju. Ieguvums ir vienota Baltijas reģiona pieeja lielo plēsēju apsaimniekošanā. Igaunijas pieredze rāda, ka kontrolētas medības nesamazina populācijas dzīvotspēju, bet gan ievērojami mazina konfliktus ar cilvēkiem. Tas ļaus Latvijai pamatot savu rīcību Eiropas Komisijā ar veiksmīgu reģionālo praksi.

Ņemot vērā prasības par personu datu aizsardzību, iedzīvotāju parakstus elektroniskā formātā iesniegs portāla ManaBalss.lv uzturētāji, t.i., Sabiedrības

Līdzdalības Fonds, reģistrācijas numurs 40008164462.

Salīdzinot personu datus ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem, var pārliecināties par parakstu autentiskumu.

Pielikumā sekos:
Sabiedrības Līdzdalības Fonda pavadvēstule ar Manabalss.lv iniciatīvas un tās pielikumu kopiju;
kodēts *Excel* fails ar elektroniskajiem parakstiem.

Ar cieņu
(parakstīts elektroniski)

Kaspars Lūsis, iniciatīvas pārstāvis
Mob.

Signature not validated

Digitally signed by KASPARS LŪSIS
Date: 2026.10.07 13:35:39 EEST

Droši elektroniski parakstīta
dokumenta izdruka

Sabiedrības līdzdalības platforma ManaBalss.lv
Nodibinājums "Sabiedrības Līdzdalības Fonds"
Reģ. nr. 40008164462
Ozolciema iela 22/1-1, Rīga, LV-1058
Swedbank, LV74HABA0551029153005
https://myvoice.group/
sveiki@manabalss.lv,

LR Saeimai
Jēkaba ielā 11, Rīgā, LV-1050

Rīga, 2026.gada 7.oktobrī

Ar šo iesniedzam kodētu *Excel* failu ar iniciatīvas "Par drošību Latvijas mežos un lāču populācijas ierobežošanu" iedzīvotāju parakstiem, kas savākti un apkopoti portālā ManaBalss.lv.

Šī informācija ir skatāma kopā ar tāda paša nosaukuma kolektīvo iesniegumu, ko jums ir nosūtījis Kaspars Lūsis.

Salīdzinot personu datus ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem, var pārliecināties par parakstu autentiskumu. Fails ir izveidots 2026.gada 7.oktobrī.

Piekļuves paroli parakstu failam lūdzam pieprasīt, rakstot Whatsapp lietotnē uz Nr.

Ar cieņu

(parakstīts elektroniski)
Signe Valtiņa
Sabiedrības Līdzdalības Fonda pārstāve

Whatsapp: +
sveiki@manabalss.lv

SAŅEMTS
Latvijas Republikas Saeimā elektroniski
07. 10. 2026 plkst. 14.50
Reģistrēts 07. 10. 2026. plkst. 15.00
Reģ. Nr. 3/1793-14/26

Iniciatīvas teksts
Avots: https://manabalss.lv/i/4123

Nekontrolēts brūnā lāča (Ursus arctos) populācijas pieaugums apstākļos, kur dzīvniekam nav dabisko ienaidnieku, ir radījis nopietnu konfliktu starp dabas aizsardzību un sabiedrības drošību. Mēs nedrīkstam gaidīt pirmo traģisko negadījumu, lai sāktu rīkoties.

Zinātniskie dati apstiprina strauju populācijas pieaugumu un tās izplešanos jaunās teritorijās:

–pētījums "Lāču monitorings 2023–2025": jaunākie dati (2025. gada apkopojums) liecina, ka Latvijā uzturas jau aptuveni 190 lāči. Tas ir būtisks pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, kad skaits tika lēsts ap 60–70 īpatņiem.

–ģenētiskais monitorings: pētnieki izmanto molekulārās ģenētikas metodes, lai precizētu populācijas struktūru. Konstatēts, ka lāči Latvijā vairs nav tikai "migranti", bet šeit veiksmīgi vairojas (konstatētas lācenes ar 1–4 mazuļiem).

– populācijas blīvums: augstākais lāču blīvums fiksēts Ziemeļlatvijā (Salacgrīvas, Viļķenes pagastos), taču suga strauji izplatās arī citviet, tostarp jau fiksēta Kurzemē.

Datu avots: detalizētus pārskatus var atrast LVMI "Silava" mājaslapā https://www.silava.lv/petnieciba/petijumi/lacu-monitorings-2023-2025. [https://www.medibam.lv/uzzini-cik-latvija-sobrid-ir-lacu-monitoringa-dati-rada-butisku-populacijas-pieaugumu/, https://retv.lv/daba/cik-drosi-sobrid-ir-pastaigaties-pa-latvijas-meziem/, https://jauns.lv/raksts/zinas/621309-vai-un-kad-latvija-saks-medit-lacus-ar-kepainiem-jamacas-sadzivot, https://www.latma.lv/latvija-lacu-klust-vairak-ko-rada-jaunakie-monitoringa-dati/, https://www.silava.lv/images/Petijumi/2023-Lacu-monitorings/2024-Lacu-monitorings-Parskats.pdf, https://www.silava.lv/petnieciba/petijumi/lacu-monitorings-2023-2025]

Mediju ziņas kalpo kā pierādījums tam, ka lāči arvien biežāk nonāk konfliktā ar cilvēku un viņa saimniecisko darbību:

–dravu postījumi un kompensācijas (2024. gads): dabas aizsardzības pārvalde (DAP) ziņojusi par tūkstošiem eiro lielām kompensācijām, kas izmaksātas biškopjiem par lāču nodarītajiem zaudējumiem.

– lāči Vidzemē un pierobežā (2025. gads): LSM ziņojis, ka lāči Vidzemē kļuvuši par ikdienu un iedzīvotāji ar piesardzību dodas mežā. Kārķu pagastā rīkoti īpaši pasākumi iedzīvotāju izglītošanai pieaugošā sastapšanās riska dēļ.

– uzbrukumi mājdzīvniekiem (2025. gads): fiksēti gadījumi, kur lāči sāk plēst lopus (zirgus, govis, aitas) un graut dravas ne tikai pierobežā, bet plašākā teritorijā.

– draudi drošībai (2026. gads): Delfi un ReTV ziņojuši par sabiedrības satraukumu saistībā ar lāču skaita dubultošanos un nepieciešamību mainīt cilvēku uzvedību, jo "tas vairs nav stāsts par retu viesi". [https://www.tvnet.lv/8035016/divi-biskopji-par-lacu-nodaritajiem-zaudejumiem-sanems-vairak-neka-4300-eiro-kompensaciju, https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/13.07.2025-laci-vidzeme-klust-par-ikdienu-saimnieki-uzmana-bisu-dravas-un-ar-piesardzibu-dodas-meza.a606619/, https://www.lsm.lv/raksts/dzive-stils/vide-un-dzivnieki/21.09.2025-eksperti-lacu-skaits-

latvija-turpinas-augt.a615227/, https://tv3.lv/dzivesstils/dzivnieki/lacis-latvija-atgriezies-uz-paliksanu-ka-sadzivot-ar-lielako-meza-pleseju/, https://www.medibam.lv/tag/lacu-uzbrukumi/, https://retv.lv/daba/cik-drosi-sobrid-ir-pastaigaties-pa-latvijas-meziem/, https://www.delfi.lv/campus/56036786/vide/120111494/tas-vairs-nav-stasts-par-retu-viesi-eksperti-nosauc-lacu-skaitu-latvijas-mezos]

Prasība pēc populācijas ierobežošanas balstās uz šādiem argumentiem:

– agresijas risks: lācis ir lielākais un spēcīgākais Latvijas plēsējs. Sastapšanās ar lāču māti un mazuļiem vai pārsteigtu tēviņu var beigties traģiski. Iedzīvotāji reģionos (īpaši Vidzemē un Latgalē) ziņo par situācijām, kur lāči nebaidās no trokšņa, tehnikas vai pat mēģinājumiem tos aizdzīt.

– dabiskās bijības zudums: lāči arvien biežāk tiek novēroti apdzīvotu vietu tuvumā, viensētās un dārza mājiņās. Dzīvnieki vairs neizvairās no cilvēka klātbūtnes un trokšņiem, kas liecina par to, ka populācijas blīvums ir pārsniedzis ekosistēmas un sabiedrības tolerances robežas.

– tiesības uz drošu vidi: saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 111. pantu, valstij ir pienākums aizsargāt cilvēku veselību. Situācija, kurā iedzīvotāji baidās veikt saimniecisko darbību savā īpašumā (biškopība, ogu/sēņu vākšana, mežistrāde) vai pārvietoties meža apvidos, liecina par valsts nespēju garantēt personu drošību.

– saimniecisko krīzi: biškopjiem lāču postījumi ir kļuvuši par ikdienu. Daudzas dravas tiek pilnībā iznīcinātas, un pašreizējais kompensāciju mehānisms nesedz ieguldīto darbu un zaudēto ģenētisko materiālu. Tāpat tiek apdraudēta lopkopība un mežizstrādes darbinieku drošība.

– kontroles mehānismu trūkums: pašreizējā sistēma, kas paredz tikai atsevišķu "problēmdzīvnieku" pārvietošanu vai likvidēšanu pēc ilgstoša saskaņošanas procesa, ir neefektīva un novēlota. Ir nepieciešams preventīvs populācijas kontroles mehānisms, kas ietver medību limitu noteikšanu atbilstoši reālajam populācijas pieaugumam, kā tas tiek praktizēts kaimiņvalstīs (piemēram, Igaunijā).
Mēs piedāvājam ieviest trīs līmeņu risinājumu pakotni: likumdošanas grozījumus, operatīvās rīcības algoritmus un ilgtermiņa populācijas apsaimniekošanas stratēģiju.

Likumdošanas grozījumi:

–grozījumi "Sugu un biotopu aizsardzības likumā": iekļaut skaidrāku definīciju izņēmumiem (atbilstoši ES Biotopu direktīvas 16. pantam), kas ļauj atkāpties no stingrās aizsardzības ne tikai tad, kad ir nodarīts "nopietns kaitējums", bet arī preventīvi – sabiedrības drošības interešu vārdā. Likumā jānostiprina cilvēka dzīvības un veselības prioritāte pār sugas aizsardzību situācijās, kurās nav pieejama cita efektīva alternatīva.

–grozījumi "Medību likumā": pārskatīt lāča statusu, klasificējot to kā "limitēti medījamu sugu". Tas nenozīmē nekontrolētas medības, bet gan sistēmas izveidi, kurā Valsts meža dienests (VMD) sadarbībā ar zinātniekiem (LVMI "Silava") nosaka ikgadēju izņemšanas kvotu (līdzīgi kā vilkiem un lūšiem vēsturiski), lai uzturētu dzīvnieku dabisko bijību pret cilvēku.

Šobrīd lēmuma pieņemšana par bīstama lāča likvidēšanu prasa nedēļas vai mēnešus. Risinājums paredz ieviest "Sarkano pogu":

–decentralizēta lēmumu pieņemšana: deleģēt tiesības pieņemt lēmumu par tiešu apdraudējumu radoša lāča likvidēšanu reģionālajām VMD nodaļām vai speciāli izveidotai operatīvajai grupai, negaidot rīkojumu no galvaspilsētas.

–skaidri rīcības kritēriji: definēt situācijas (piemēram, lācis atkārtoti ienāk pagalmos, nebaidās no trokšņa, rāda agresijas pazīmes), kurās rīcība ir tūlītēja. Pašreizējā mēģināšana "pārmācīt" vai "pārvietot" lāčus ir dārga, neefektīva un bieži vien tikai pārvirza problēmu uz citu pagastu.

–pašvaldību iesaiste: piešķirt vietējām pašvaldībām tiesības pieteikt ārkārtas populācijas regulēšanas nepieciešamību konkrētā teritorijā, ja saņemts kritisks iedzīvotāju sūdzību skaits.

Mēs piedāvājam pārņemt Igaunijas veiksmīgo pieredzi, kur lāču populācija ir daudzkārt lielāka, bet konfliktu skaits tiek veiksmīgi kontrolēts ar regulētām medībām:

–limitētas medības kā prevencija: Igaunijas piemērs rāda, ka regulētas medības nav sugas iznīcināšana, bet gan "skološana". Dzīvnieki, kuriem ir pieredze ar cilvēku kā potenciālu apdraudējumu, instinktīvi izvairās no apdzīvotām vietām.

–populācijas zonējums: noteikt teritorijas ar augstu iedzīvotāju un saimnieciskās darbības (dravas, mājlopi) blīvumu, kurās lāču klātbūtne tiek uzskatīta par nevēlamu un kurās kontrole tiek veikta stingrāk.

Modernizēt lāču uzskaiti, lai lēmumi nebūtu balstīti uz pieņēmumiem, bet faktiem:

–vienota ziņošanas platforma: izveidot mobilu lietotni vai interaktīvu karti iedzīvotājiem, kurā fiksēt lāču novērojumus un postījumus reāllaikā. Tas ļaus precīzi noteikt "karstos punktus", kur nepieciešama tūlītēja regulēšana.

–ģenētiskais monitorings: turpināt un paplašināt LVMI "Silava" pētījumus, lai precīzi noteiktu lāču skaitu un izcelsmi (vietējie vai migrējošie), nodrošinot, ka regulēšana neapdraud sugas ģenētisko ilgtspēju.

Līdztekus kontrolei, valstij ir jānodrošina atbalsts tiem, kas cieš no plēsējiem:

–kompensāciju mehānisma reforma: padarīt kompensāciju saņemšanu par bišu saimju un lopu postījumiem vienkāršāku un ātrāku, sedzot ne tikai tiešos zaudējumus, bet arī negūto peļņu.

–aizsardzības līdzekļu līdzfinansējums: valsts programmas izveide biškopjiem un lauksaimniekiem žogu un efektīvu atbaidīšanas sistēmu iegādei.
Galvenais ieguvums: lāči atkal kļūs par uzmanīgiem meža dzīvniekiem, mazinot nejaušu, bīstamu sastapšanos risku. Vecāki varēs bez bailēm laist bērnus rotaļāties pagalmos. Tiks ievērots Satversmē nostiprinātais valsts pienākums aizsargāt cilvēka veselību un dzīvību un nodrošināt drošu un paredzamu vidi dzīvošanai un attīstībai visā Latvijas teritorijā.

Tiesiskais taisnīgums: sabiedrība iegūs pārliecību, ka valsts prioritāte ir pilsoņu aizsardzība, nevis akla starptautisko konvenciju ievērošana, neņemot vērā vietējos apstākļus. Tas stiprina uzticību valsts varai un likumam.

Psiholoģiskais komforts: lauku iedzīvotājiem, sēņotājiem, ogotājiem un meža strādniekiem tiks atgriezta drošības sajūta. Pašlaik pieaugošā lāču klātbūtne rada pastāvīgu trauksmi, kas negatīvi ietekmē dzīves kvalitāti reģionos.

Populācijas ierobežošana ļaus stabilizēt šo nozaru darbību:

-Biškopība - lāči ir galvenais drauds dravām. Pat viena lāča vizīte var iznīcināt gadiem veidotu bišu saimniecību, un pašreizējās kompensācijas bieži vien nesedz ne ieguldīto darbu, ne negūto peļņu. Regulēta populācija nozīmē mazāku spiedienu uz dravām un zemākas izmaksas aizsardzības pasākumiem (elektrogans, žogi).

-Lopkopība un laukkopība - pieaugot lāču skaitam, pieaug uzbrukumi lopiem un postījumi kukurūzas vai graudaugu sējumos. Kontrolēta populācija mazinās šos riskus, padarot lauksaimniecisko ražošanu prognozējamāku.

-Mežsaimniecība - meža darbinieku drošība ir kritiska. Darbu pārtraukšana lāču klātbūtnes dēļ rada dīkstāves un zaudējumus. Ieguvums ir nepārtraukta un droša mežizstrādes un meža atjaunošanas procesu norise.

Populācijas regulēšana nāk par labu arī pašai dabai: lācis kā visēdājs un liels plēsējs ietekmē citu sugu (stirnu, briežu, aļņu teļu) izdzīvošanu. Pārmērīgs lāču blīvums var radīt nelīdzsvarotību vietējā ekosistēmā.

Sabiedrības atbalsts dabas aizsardzībai: ja dabas aizsardzība sāk apdraudēt cilvēku un viņa iztiku, sabiedrības attieksme pret dabas aizsardzības idejām kopumā kļūst negatīva. Ieviešot samērīgumu, tiek saglabāts iedzīvotāju atbalsts dabas daudzveidības saglabāšanai ilgtermiņā – cilvēki ir ar mieru sadzīvot ar dabu, ja tā nav bīstama viņu dzīvībai.

Ieviešot populācijas kontroli, Latvija beidzot sinhronizēs savu politiku ar kaimiņvalstīm, īpaši Igauniju. Ieguvums ir vienota Baltijas reģiona pieeja lielo plēsēju apsaimniekošanā. Igaunijas pieredze rāda, ka kontrolētas medības nesamazina populācijas dzīvotspēju, bet gan ievērojami mazina konfliktus ar cilvēkiem. Tas ļaus Latvijai pamatot savu rīcību Eiropas Komisijā ar veiksmīgu reģionālo praksi.